

УДК 37.091.64:004.08:811.111

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2018.140430>

Оксана Хомишак, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри порівняльної педагогіки та методики викладання іноземних мов
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано доцільність створення електронного посібника за допомогою програми *Didapages*, яка дає змогу майбутньому вчителю французької мови розробляти, структурувати та систематизувати вправи, наповнювати їх контент аутентичним, мультимедійним матеріалом (аудіо, відео, статичною і/або динамічною анімацією). Доведено, що електронний посібник є сучасним ефективним і доступним засобом, який мотивує та удосконалює процес навчання іноземної мови завдяки його мультимедійності, креативності, інтерактивності та можливості наповнення аутентичним матеріалом.

Ключові слова: цифрова компетентність; електронний посібник; програма *Didapages*; французька мова; мультимедіа; інтерактивність; креативність; аутентичний матеріал.

Рис. 10. Літ. 5.

Oksana Khomyshak, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Comparative Pedagogy and Methods of Foreign Languages Teaching Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

ELECTRONIC TEXTBOOK CREATING AS A PRECEDING COMPONENT OF FUTURE FRENCH TEACHER'S PROFESSIONAL AND METHODOLOGICAL FORMATION

Integration of information and communication technology to all spheres of a modern man life evokes new approaches search for building and organization of educational process, particularly of a foreign language. During a long period of time a textbook was considered to be the main tool in teaching and a teacher was the only source of knowledge. But nowadays the interaction between a teacher and a pupil as subjects of educational process at the lesson is impossible without digital tools, which give opportunity to multiple information and scientific knowledge access immediately in spite of their constant storing and enriching. Taking it into account the professional and methodological formation of a future foreign language teacher should be done with the aid of digital competence, which includes conscious, critical and responsible use and interaction with digital tools in learning, teaching and social communication. In the article on the basis of the experience of "French school course and methodology of its teaching" learning (2016-2017 academic year) the advantages of electronic textbook creating with the aid of French computer program *Didapages* has been highlighted. It has been stated out that such tool gives a future French teacher an opportunity to work out, structure and systematize language and communicative exercises, fill it with multimedia authentic content (audio, video, static and/or dynamic animation). With the help of professional role-play acting and results of interviewing of students of Drohobych Ivan Franko State University it has been proved that the electronic textbook is a modern effective and available teaching aid, which motivates and improves the process of foreign language teaching and learning due to its multimedia, creative, interactive and authentic material options.

Keywords: digital competence; e-textbook; computer program *Didapages*; French; multimedia; interactivity; creativity; authentic material.

Постановка проблеми. Модернізація ключових компетентностей для навчання впродовж життя відповідно до Рекомендацій Європейського парламенту та Ради ЄС (2018 р.), переорієнтація української шкільної освіти на розвиток умінь чотирьох К (комунікація, колаборація, критичне мислення та креативність) зумовлюють невідпинний пошук та переосмислення підходів до фахової підготовки сучасного вчителя іноземної мови (ІМ) [4]. Стрімкий розвиток інформаційних потоків та інтенсивне оновлення наукового знання в умовах глобалізації та інформатизації освіти

унеможливорює професійно-методичне становлення вчителя без володіння цифровою компетентністю, що включає в себе впевнене, критичне та відповідальне використання та взаємодію з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі у суспільстві. У зв'язку з цим перед вищими педагогічними закладами освіти стоїть нагальна потреба у формуванні цифрової компетентності майбутнього вчителя ІМ як невід'ємної складової його професійно-методичної підготовки. З огляду на це сучасний вчитель ІМ повинен знати найновіші технічні засоби навчання, мати сформовані практичні вміння їх

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

застосування, а також перманентно розвивати творче методичне мислення, яке допоможе у розв'язанні різноманітних навчальних задач, що виникають у освітньому процесі в загальноосвітній школі за допомогою цифрових технологій. **Концепція Нової української школи** визначає формування національної е-платформи електронних курсів та підручників у 2018 році [2]. Беручи це до уваги, проблема оволодіння сучасними електронними засобами майбутніми вчителями ІМ та формування вмінь проектувати та виготовляти власні наочні посібники й допоміжний матеріал за допомогою цифрових технологій є актуальною та своєчасною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У сучасному методичному дискурсі значно поживилася дискусія учених щодо нагальності системного вивчення і розроблення методичної бази використання ІКТ у середній та вищій освіті з метою удосконалення та інтенсифікації навчання. Грунтовні концептуальні, теоретико-методичні надбання у напрямі інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу та дослідження сучасних електронних засобів навчання висвітлено у наукових розвідках таких науковців, як В. Биков, М. Вембер, Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Жарких, М. Кадемія, В. Кухаренко, В. Лапінський, Н. Морзе, О. Спірін, В. Стрельников, В. Ягупов та ін. Певні методичні аспекти застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у навчанні іноземних мов на різних етапах розкрито у дослідженнях О. Бігич, Н. Майер, Т. Коваль, Л. Морської, Є. Полат, О. Шестопал, Дж. Гамер. У нашій розвідці ми акцентуємо увагу на електронному посібнику з французької мови, який розглядаємо як навчальне доповнення до чинного підручника. Утім проблема підготовки майбутнього вчителя французької мови до створення, укладання та використання власних електронних посібників на уроці практично не є окреслена та достатньо вивчена у сучасних методичних студіях. З огляду на це **метою статті** є дослідження та розкриття ефективного способу створення та укладання вчителями авторських електронних посібників з французької мови за допомогою програми Didapages.

Нагальність знань учителем сучасних засобів навчання, ІКТ, а також розвитку вмінь їх застосування зумовили впровадження експериментальне навчання створення та укладання фрагменту електронного посібника у межах вивчення нормативної дисципліни “Шкільний курс французької мови та методика її викладання”.

На першому лекційному занятті під час

вивчення теми “Сучасні засоби навчання французької мови” студенти ознайомилися з франкомовною програмою Didapages, яка дозволяє створити мультимедійний посібник 4 типів. Ліцензійна пробна версія є безкоштовною. На другому лабораторному занятті студентам було запропоновано завантажити, запустити програму та створити фрагмент посібника за таким алгоритмом:

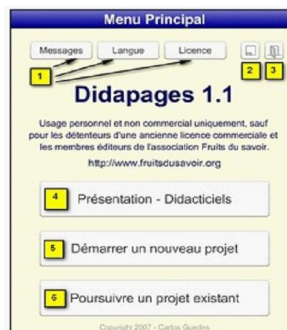


Рис. 1. Інтерфейс програми Didapages

І Після запуску програми інформаційне вікно пропонує обрати такі дії (див. рис.1.): 1) перші три кнопки дають можливість ознайомитися з інструкцією розробників Didapages та ліцензійними умовами; 2) згорнути програму; 3) завершити роботу з Didapages; 4) вибрати новий проект роботи; 5) розпочати створення нового посібника; 6) продовження, імпорт або експорт існуючого проекту [5].



Рис. 2. Параметри посібника

II Програма Didapages зберігає проекти в папці з назвою проекту, де вона встановлена (C: \ ProgramFiles \ Didapages). З метою перенесення проекту на інший комп'ютер його потрібно експортувати у стисненому форматі (архіві). Екран запуску нового проекту передбачає (див. рис. 2): 1) назву посібника (обов'язково); 2) ім'я автора; 3) короткий опис змісту; 4) кількість сторінок; 5) кольори фону, обкладинки, назви посібника, сторінок, полів [5].



Рис. 3. Меню програми Didapages

III Після запуску програмного забезпечення зверху екрана з'являються такі елементи (див рис. 3.): 1) зміна початкових параметрів; 2) управління імпортом або видалення медіа-файлів з поточного проекту; 3) збереження роботи; 4) закриття поточного проекту [5].

За алгоритмом, описаним детально у навчально-методичному посібнику “Методика застосування комп'ютерів у викладанні іноземних мов” студенти створили та уклали фрагменти власних електронних посібників з французької мови (тема і клас – на вибір), які мали на меті формування комунікативної компетентності учнів з дотриманням загальноновідомих дидактичних і методичних принципів й урахуванням сучасних ергономічних вимог до укладання електронних навчальних засобів такого виду [3, 33 – 40; 1, 129 – 135].

На наступному практичному занятті студенти презентували фрагменти власних електронних посібників у формі ділової рольової гри. Основна мета гри – систематизація теоретичних знань і вдосконалення методичних вмінь і навичок на основі створення, укладання, представлення та аналізу фрагментів електронних посібників з французької мови. Гра проводилася у вигляді засідання навчально-методичної ради, під час якого обговорювалися запропоновані фрагменти електронних посібників як доповнення до чинних підручників з французької мови. Організація гри передбачала обрання ролей, які були запропоновані на вибір:

Рольове завдання №1

Ви – голова навчально-методичної ради. Ваше завдання – провести засідання ради для розгляду і оцінки запропонованих фрагментів електронних посібників. З цієї метою Вам необхідно: 1) продумати процедуру обговорення розроблених матеріалів; 2) під час обговорення виявити сильні та слабкі сторони кожного посібника; 3) підвести підсумки обговорення, виділити все цінне, що було запропоновано у кожному варіанті посібника, разом з членами ради прийняти рішення про рекомендацію посібників до використання у навчанні французької мови у школі.

Рольове завдання №2

Ви – автор фрагменту електронного посібника. Підготуйте його презентацію та зверніть увагу на структуру, тематику для усного мовлення і читання; об'єм мовного і мовленнєвого матеріалів для вивчення, характер і послідовність, співвідношення мовних, умовно-мовленнєвих і мовленнєвих вправ, наявність зорових і слухових опор для навчання усного мовлення.

Рольове завдання №3

Ви – вчитель французької мови з великим стажем роботи, рецензент запропонованого доповнення до діючого підручника. Ви вважаєте, що в посібнику не реалізовано один з найважливіших сучасних принципів – принцип комунікативності. Запропонуйте шляхи його реалізації для вивчення мовного матеріалу і усіх видів мовленнєвої діяльності, проілюструвавши їх прикладами конкретних методичних прийомів і вправ.

На початку засідання ради автори фрагментів електронних посібників представили результати своїх робіт, коментуючи їх. Усі учасники засідання ставили їм запитання і висловлювали критичні зауваження. У результаті дискусії члени навчально-методичного засідання рекомендували запропоновані варіанти посібників до використання, аргументуючи своє рішення.

Відтак проілюструємо та прокоментуємо один із варіантів розробленого та обраного студентами фрагмента електронного посібника. Як очевидно з рисунку на першій сторінці посібника розташований зміст. Далі запропоновано тему для вивчення “Літні канікули” (Vacances), яка розпочинається з ознайомлення з новими лексичними одиницями, семантизація яких здійснюється безперекладним способом на основі кореляції слів і зображень (див. рис. 4.).

На наступній сторінці запропоновано завдання рецептивного характеру – слухання тексту (див. рис. 5). На передтекстовому етапі учні повинні прогнозувати назву тексту відповідно до поданої ілюстрації. Далі – прослухати вбудований аудіотекст та виконати відповідні завдання. На текстовому етапі учні повинні звернути увагу на нові лексичні одиниці та граматичні конструкції, опрацювати укладений список слів для формування лінгвістичної компетентності. На післятекстовому етапі пропонуються різні лексичні та граматичні вправи, а також умовно-комунікативні та комунікативні завдання для розвитку креативності та продуктивності учнів.

На сторінках 5 – 6 електронного посібника пропонується вивчення нового граматичного матеріалу “Минулий час” (Passé Composé) на

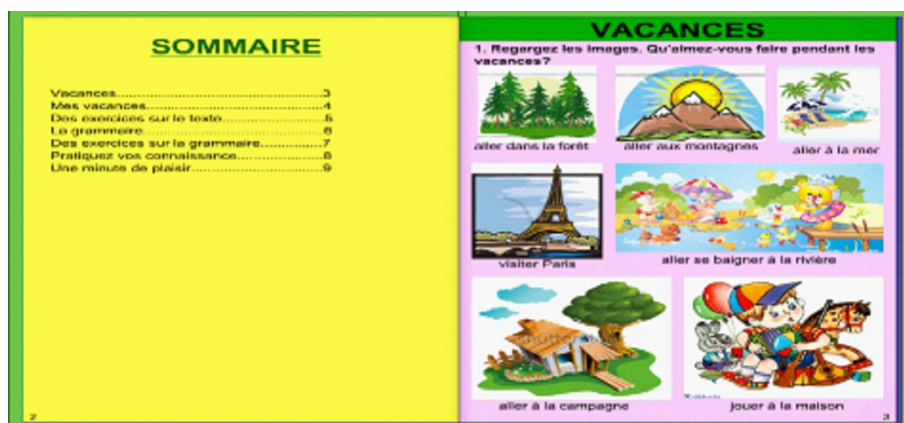


Рис. 4. Скриншот 1 – 2 сторінки фрагмента електронного посібника



Рис. 5. Скриншот 3 – 4 сторінок фрагмента електронного посібника

основі поданих правил та виконання завдань для його закріплення (див.рис.6).

На сторінках 7 – 8 подані граматичні вправи у вигляді тестів множинного вибору закритого типу, на трансформацію речень та завдання

продуктивного характеру для формування граматичної компетентності учнів (див. рис.7).

На сторінках 9 – 10 розташовується розділ “Хвилинка дозвілля” (Une minute de plaisir) для розвитку комунікативної компетентності учнів у монологічному та діалогічному мовленні на основі перегляду мультфільму французькою мовою на каналі Youtube (<https://www.youtube.com/watch?v=hk6aJDW91M>), а також роботи з онлайн словником (<http://www.multitran.ru>)

для опрацювання нових лексичних одиниць (див.рис. 8).

Отож, у проілюстрованому фрагменті електронного посібника включені мовні та мовленнєві вправи, а також три види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння), що



Рис. 6. Скриншот 5 – 6 сторінок фрагмента електронного посібника

СТВОРЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА ЯК ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

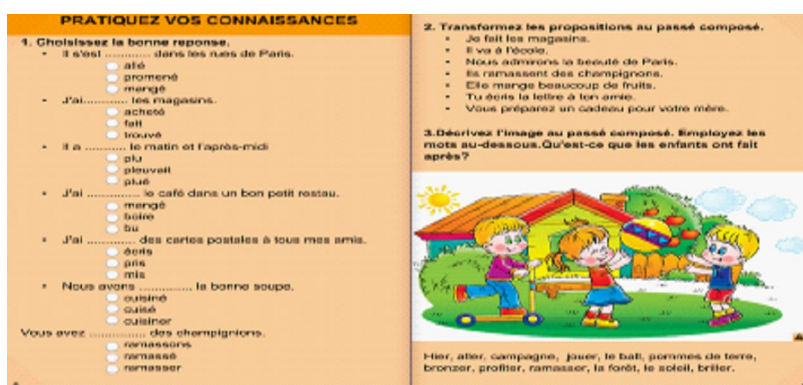


Рис. 7. Скриншот 7 – 8 сторінок фрагмента електронного посібника



Рис. 8. Скриншот сторінок 9 – 10 фрагмента електронного посібника

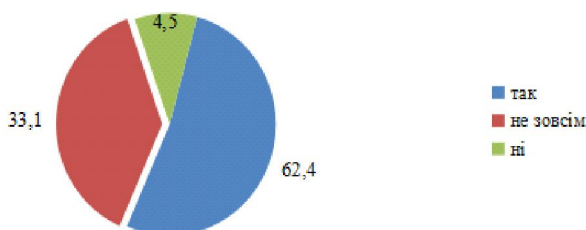


Рис. 9. Результати опитування щодо доцільності створення та укладання електронного посібника з метою професійно-методичного становлення майбутнього вчителя французької мови

забезпечує досягнення практичної мети навчання французької мови. Утім у посібнику мають місце певні мовні помилки, допущені студентами, а також очевидними є прогалини у знаннях методичного та ергономічного характеру.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З метою узагальнення та систематизації висновків експериментального навчання студентів створення та укладання електронного посібника з французької мови за допомогою програми Didapages нами було проведено анкетування, у процесі якого майбутні вчителі (18 осіб) іноземної мови повинні були визначити чи педагогічний експеримент позитивно вплинув на формування основ цифрової

компетентності та становлення їх професійно-методичної компетентності загалом.

Відповіді респондентів були такі: 62,4 % – відповіли “так”; 33,1 % – сказали “не зовсім”; 4,5% – дали негативну відповідь (див. рис. 9).

Наступне питання анкетування мало не меті з’ясувати переваги створення електронного посібника з французької мови як доповнення до традиційного паперового підручника. Результати опитування продемонстрували такі сильні сторони розробленого електронного засобу навчання (див. рис. 10): мультимедійність – 66,7 %, креативність – 29,2 %, інтерактивність – 16,7%, зручність – 8,3%, доступність – 4,2%.

Відтак ми можемо зробити висновки, що електронний посібник є авторським наочним доповненням до чинного паперового підручника з французької мови та відрізняється низкою переваг (мультимедійністю, креативністю, мобільністю, доступністю, зручністю, інтерактивністю, комунікативною спрямованістю, можливостями персоналізації та диференціації, аутентичності навчального матеріалу та

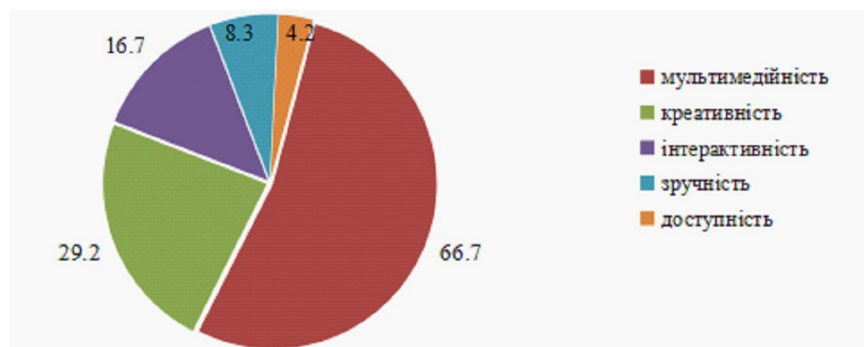


Рис. 10. Результати опитування щодо переваг електронного посібника з французької мови

зворотного зв'язку) для вчителя та учня як суб'єктів навчального процесу з іноземної мови й, відповідно, зумовлює інтенсифікацію та продуктивність навчання. Процес створення та укладання електронного посібника з французької мови за допомогою програми Didapages є цінним методичним досвідом для професійно-методичного становлення майбутніх вчителів іноземної мови та формування основ їх цифрової компетентності.

Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо пошук і розроблення ефективного інструментарію для електронного забезпечення навчального процесу з англійської мови, шляхів створення єдиного інформаційного освітнього простору з іноземної освіти та впровадження методики формування цифрової компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у ЗВО.

ЛІТЕРАТУРА

1. Капелюшна Т. Аналіз змісту шкільного навчання англійської мови в умовах інтернаціоналізації освітнього простору // Порівняльно-педагогічні студії № 4(22), 2014. – С. 129 –135.
2. “Нова українська школа” [Електронний ресурс]. Доступно: <http://www.https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
3. Хомишак О. Методика застосування комп'ютерів у викладанні іноземних мов: методичні рекомендації до лабораторних занять/ Хомишак Оксана Богданівна. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького

державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. – 62 с.

4. Council recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Електронний ресурс]. Доступно: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.

5. Didasystem. [Online]. Available at: <http://www.didasystem.com/index.php?page=accueil>.

REFERENCES

1. Kapeliushna, T. (2014). Analiz zmistu shkilnoho navchannia anhliskoi movy v umovakh internatsionalizatsii osvithnoho prostoru [Content analysis of English language school teaching in the educational sphere internationalization]. *Comparative Pedagogical Studies*. No. 4(22), pp. 129 –135. [in Ukrainian].
2. New Ukrainian School [Online]. Available at: <http://www.https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> [in Ukrainian].
3. Khomyshak, O. (2017). *Metodyka zastosuвання kompiuteriv u vykladanni inozemnykh mov* [Methods of using computers in foreign languages teaching]. Drohobych, 62 p. [in Ukrainian].
4. Council recommendation on Key Competences for Lifelong Learning [Online]. Available at: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf> [in English].
5. Didasystem. [Online]. Available at: <http://www.didasystem.com/index.php?page=accueil> [in French].

Стаття надійшла до редакції 21.05.2018

